

Introduction to Masechet Ketuvot, Rabbi Menachem Meiri

זאת המסכתא ר"ל מסכת כתובות היא מסדר נשים והורגלנו בלמודה אחר מסכת קדושין לסבה אשר הזכרנו בפתחת החבור.

והיא כוללת שלשה עשר פרקים וסדרם לפי שטתנו: א. בתולה נשאת ב. האשה שנתאלמנה ג. אלו נערות ד. נערה שנתפתתה ה. אף על פי ו. מציאת האשה ז. המדיר ח. האשה שנפלו לה נכסים ט. הכותב י. מי שהיה נשואי י"א. אלמנה נזונת י"ב. הנושא י"ג. שני דיני גזירות

וענין המסכתא אמנם הוא סובב לבאר הענינים שבין אשה לבעלה:

- הן בעניני האישות הבא אחר קדושין בנשואין וחפה וכתבה ותוספת וטענת בתולים
- הן בדינין וטענות הבאין לאחר נשואין כדין נכסי מלוג שלה ומציאתה ומעשי ידיה
- ובכלל כל דין וזכות שיש לו עליה, הן בחייה הן לאחר מיתתה, וכל דין וזכות שיש לה עליו הן בחייה הן לאחר מותו, אם בגובינת כתבתה אם במזונותיה ושאר דברים.
- וכן ענינים שבין אשה לבעלה בעניני איסורין כמדיר את אשתו או שמדירתו
- וכן כשנשבת או נחבשה ביד גוים על אי זה צד אסורה ועל אי זה צד מותרת
- וכן דין קנס של אונס ומפתה ומוציא שם רע
- וכן תנאים שבשעת שדוכין או בשעת קדושין על אי זה צד מתקיימים ואי זה מתנאים שבינו לבינה צריך להזכיר ולהתנות ואי זה מותנה מאליו אפילו מן הסתם ואי זה אין תנאי מועיל בו
- וכן מי שכנס את אשתו ונמצא טעות ביניהם כגון שנמצאו עליה מומין או נדרים או שהיא מוכת עץ וכיוצא באלו כיצד הוא הדין
- וכן על אלו דברים יוצאת שלא בכתבה ועל אלו כופין אותו להוציא וכיוצא בדינים אלו, עם שאר דיני המתגלגלים עמהם.

ועל זה הצד יחלקו עניני המסכתא לשנים עשר חלקים:

- הראשון בדין נשואין אי זהו זמן הקבוע בהם לבחורה או לאלמנה וכמה הוא שעור כתבה לבחורה ולאלמנה ואי זו יש לה טענת בתולים ואי זו אין לה טענת בתולים ואת שיש לה טענת בתולים שנחלקה עם בעלה לומר משארסתני נאנסתי או מוכת עץ אני כיצד הוא הדין ושאר דיני המתגלגלין עם אלו שהוזכרו.
- החלק השני במחלוקת שבין איש לאשתו בעקר כתבה שהיא אומרת בתולה נשאתי וכתבתי מאתים והוא אומר לא כי אלא מנה. ומתוך שדבר זה מתברר בעדים נתגלגל מזה בדיני עדות וקיום שטרות. וכן יתבאר בחלק זה דין אשת איש שאמרה 'גרופה אני' על אי זה צד נאמנת, שבויה שאמרה 'טהורה אני' על אי זה צד נאמנת לינשא לכהנה ועל אי זה צד אינה נאמנת ותפסל לכהנה. ויתגלגל בענין זה מעלין ליוחסין.
- השלישי בדין קנס של אונס ומפתה ומוציא שם רע.
- הרביעי בדברים שיש בהם זכות לאב על הבת ולבעל על אשתו או להן עליו, ובדברים שמן הסתם הם כמותנים לאשה מצד בעלה מכה תנאי בית דין אף על פי שלא נכתבו.
- החמישי בדין תוספת ובזמן הראוי ליתן לאשה לפרנס את עצמה קודם שתנשא, אם לבתולה אם לאלמנה, ובמלאכות שהאשה חייבת לעשות לבעלה, ובדין מצות עונה היא בכל אדם, והיאך הדין במורדת על בעלה או במורד על אשתו, וכן המשרה אותה על ידי שלישי במה הוא חייב.
- הששי בדין קצת דברים שאדם זוכה באשתו במציאה ומעשי ידיה וירשתה ובקצת דברים שזוכה היא לעצמה כגון בשתה ופגמה ובדין פוסק מעות לחתנו ודין הראוי לבת בנכסי אביה ועל אי זה צד הוא כותב כנגדן, ודין משליש מעות לבתו והיא אומרת נאמן עלי בעלי כיצד דנין בו.
- השביעי בדין מדיר את אשתו על אי זה צד יקיים ועל אי זה צד יוציא.
- השמיני בדין היוצאת שלא בכתבה וכן דין הנשאת בטעות כגון שנמצאו עליה נדרים או מומין ואותם שכופין להוציא.
- התשיעי בענין נכסי מלוג
- העשירי בענין המתנה לאשתו להפקיע זכות שיש לו עליה, על אי זה צד דבריו קיימין, וכן על אי זה צד יש כח לבעל או ליורשים להשביעה, ודין מי שמת והניח אשה ובעל חוב ויורשים והיתה לו מלוה או פקדון ביד אחרים למי הוא נותנם ודין הוציאה גט ואין עמה כתבה או כתבה בלא גט או שני גיטין ושתי כתבות או גט אחד ושתי כתבות או כתובה אחת ושני גיטין על אי זה צד היא גובה האחד עשר במי שהיה נשואי שתי נשים על אי זה צד קודמת אחת להבירתה ועל אי זה צד דנין בדין כתבת בנין דכרין ועל אי זה צד מפקיעין אותה
- השנים עשר בענין מזונות האלמנה ועל אי זה צד שמין לה אם רוצה למכור, ואם מכרה על אי זה צד מכרה קיים או בטל, ודין פוסק עם אשתו לזון את בתה כיצד הוא הדין, ומה שנכלל בכלל מזונות מענין מדור וכלי תשמיש ועד אי זה זמן יכולה לגבות כתבתה עד שמשם ואילך תפסיד, וכן מי שהלך למדינת הים על אי זה צד בית דין פוסקין לה מזונות ואם עמד אחד ופרנסה על אי זה צד גובה מה שהוציא, ושאר דיני המתגלגלים על ידי אלו, הן ממין דברים אלו הן ממין שאר דברים.

החלק הראשון יתבאר בפרק ראשון
השני יתבאר בפרק שני
השלישי יתבאר בפרק שלישי
הרביעי בפרק רביעי
החמשי יתבאר בפרק חמשי
הששי יתבאר בפרק ששי
השביעי והשמיני יתבארו בפרק שביעי
התשיעי יתבאר בפרק שמיני
העשירי יתבאר בפרק תשיעי
האחד עשר יתבאר בפרק עשירי
השנים עשר יתבאר בפרק אחד עשר ובפרק שנים עשר ובפרק שלשה עשר:

זהו שרש המסכתא דרך כלל, אלא שיבאו בה הרבה דברים שלא מעין הכונה על ידי גלגול כמו שיתבאר בע"ה, וכן יתערב לפעמים חלק אחד בגבול חברו כענין סוגית התלמוד על הדרך שקדם: